

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	Osmanlı Tarixi
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2026/2027-cı tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Doç. Dr. Sadıq ÇETİN
	E-mail:	sdkctn2@gmail.com
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılan vaxtlarda
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Əsas ədəbiyyat 1. Mehman Ağayev, Sevinc Əliyeva, Osmanlı Tarixi (dərsvəsaiti). Bakı, 2021 2. Osmanlı tarixi (1300-1566) , Anadolu Universiteti dərslik, Eskişehir, 2013 3. Osmanlı tarixi (1566-1789), Anadolu Universiteti dərslik, Eskişehir, 2013 4. Osmanlı tarixi (1789-1876) , Anadolu Universiteti dərslik, Eskişehir, 2013 5. Osmanlı tarixi (1789-1908), İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2017 6. Kuruluş və yükseliş devri Osmanlı tarixi , İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2010 7. Osmanlı sosial həyatı , İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2014 8. Osmanlı təşkilat və mədəniyyəti tarixi, İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2014 9. Osmanlı iqtisad tarixi, İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2012 Əlavə ədəbiyyat 10. Mustafa Cezar, Osmanlı Tarixi, TTK, Ankara, 2010 11. Yaşar Yücel-Ali Sevim, Osmanlı klassik dönməsinin üç hökəmdarı Fatih-Yavuz-Kanuni, İstanbul, 1991 12. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı tarixi, Ankara, 1988 13. Halil İnalçık, Osmanlı imperatorluğu klassik çağ (1300-1600), İstanbul, 2003 14. Erhan Afyoncu, Sorularla Osmanlı imperatorluğu, İstanbul , 2012 15. Caroline Finkel, Rüyadan imperatorluğa Osmanlı imperatorluğunun öyküsü (1300-1923), İstanbul, 2014 16. Lord Kinross, İmperatorluğun yükselişi və çöküşü, İstanbul, 2017 17. Nicola Jorqa, Osmanlı imperatorluğu tarixi, (5 cild), İstanbul, 2005 18. İlber Ortaylı, Üç kıtada Osmanlılar, İstanbul, 2007 19. J. Von Hammer, Osmanlı imperatorluğu tarixi, (2 cild), İstanbul, 2011 20. Yılmaz Öztuna , Osmanlı devleti tarixi, İstanbul, 1986 21. Paul İmbert, Osmanlı imperatorluğu yenileşmə hareketleri, İstanbul, 1994 22. Rifat Uçarol, Siyasi tarix (1789-1994), İstanbul, 1995 23. Alphonse de Lamartine, Osmanlı tarixi, İstanbul, 2008 24. Fuat Köprülü, Osmanlı devletinin kuruluşu, Ankara, 1991 25. Ahmet Cevdet Paşa, Osmanlı imperatorluğu tarixi, (2 cild), İstanbul, 2011 26. Mustafa Nuri Paşa, Netayic ül-vukuat (kurumlariyla ve öqütleriyle Osmanlı tarixi), (4 cild), İstanbul, Ankara, 1992	
Kursun təsviri və məqsədləri	Bu fənn dünya tarixində mühüm yeri olan Osmanlı Dövlətinin sürətli inkişafının səbəblərini dövlətin inkişaf prosesində yaşanan siyasi, iqtisadi və mədəni inkişaf kontekstində izah edir. O, həm də Osmanlı Dövlətinin yayıldığı ərazidəki siyasi hadisələri tarixi coğrafiya baxımından anlamağa kömək edir. Bundan əlavə, Osmanlı dövlətinin siyasi və institusional gücünü digər müasir dövlətlərlə müqayisə etmək imkanı verir. XIII əsrdən 20-ci əsrin əvvəllərinə qədər dövlətin keçdiyi mərhələləri və səbəbləri izah edərkən tarixi təfəkkür bacarıqlarının inkişafına imkan verir.	
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə: Tələbələrdə Osmanlı dövlətinin kuruluşundan süqutuna qədər keçmiş olduğu tarixi inkişaf yolu haqqında elmi dünyagörüşü formalaşdırmaq	

	Qazanılmış təcrübə - Osmanlı İmperiyası haqqında biblioqrafik məlumatla sahib olun və bu məlumatlardan istifadə - Osmanlı tarixinin siyasi, hərbi və ictimai hadisələrini təhlili - Osmanlı tarixinə aid mənbələri bilmək - Tarixi hadisələrin analizi - Tarixi düşünmə bacarığı		
Tədris metodları	Mühazirə	X	
	Qrup müzakirəsi	X	
	Praktiki tapşırıqlar	X	
	Praktiki məsələnin təhlili	X	
	Digər	X	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%), bal
	Aralıq imtahanı	Noyabr	30 bal
	Təqdimat	Final imtahanı öncəsi	10 bal
	Aktivlik	Semestr boyu	5 bal
	Devamıyyət	Semestr boyu	5 bal
	Yoxlama yazı işi (quiz)	Final imtahanı öncəsi	10 bal
	Final imtahanı	Dekabr	40 bal
	Yekun		100 bal
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Aktivlik Tam aktivlik bəli dərslərdə, diskussiyalarda, təqdimatlarda və elmi seminarlarda fəal iştirak edən tələbələrə verilir. Davamiyyət Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərslər buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. Dərsə gecikmə Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərslərdə iştirak edə bilər. Təqdimat Təqdimat həm yazılı, həm də şifahi təqdimat olmaqla tələb olunur (məvzular əlavə olunur). Təqdimatlar dörd qrup halında müəllimin təyin etdiyi gündə (silabusda əks olunacaq və ilk iki dərslə tələbələrə elan ediləcək) keçirilir və həmin gün təqdimatçı üçün son tarixdir 1. Prezentsiya əlyazma formasında yazılmalı 2. Mütləq əyani vəsait kimi slayd şou göstərməlidir 3. İş yazılarkən mənbələrə istinad edilməlidir. İstinad qaydaları müəllim tərəfindən təqdim olunacaqdır. 4.Sonda istifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı əlavə edilməlidir. Qeyd: Plagiat halları qəti qadağandır! Tələbələr təqdimatı yerinə yetirərkən plagiarizmə yol verməməli, əldə etdikləri məlumatların mənbələrinə istinad etməli və istinadları göstərməlidir. Tələbələrin qiymətləndirmə üçün müəllimə təqdim etdiyi təqdimatda 25% və daha artıq Plagiarizm halları (müvafiq istinadların mənbəyinin göstərilməsi halları istisna olmaqla) aşkarlandığı zaman iş sıfırlanır.		

Yoxlama işi Kurs boyu bir yoxlama işi keçirilməsi nəzərdə tutulur. Mövzular quizdən əvvəl tələbələrə bildiriləcək. Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazı bilər. İmtahanlar Aralıq və yekun imtahan mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmırlar. İmtahan qaydaları Aralıq və yekun imtahanları işində tələbə tərəfindən və bir-birindən köçürmə halları qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbənin qiyməti sıfırlanır. Fənni bitirmək qaydası Universitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər. Tələbələrin davranış qaydaları Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.			
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik / Tapşırıqlar
1		Mövzu № 1. Osmanlı Tarixinə Giriş, Osmanlı bəyliyinə tarix səhnəsinə çıxışı 1.Osmanlı toleranlılığı (Pax Ottomana) 2.Klassik dövr Osmanlı tarixşünaslığına qısa bir baxış 3.Osmanlı siyasi tarixinin dövrlərə ayrılması 4.Osmanlının mənşəi və quruluş tarixi haqqında irəli sürülən mülahizələr 5. Osmanlının quruluş ərafəsində Anadoluda siyasi vəziyyət 6.Yeni bir dövlətin doğuşu və ilk Osmanlı fəthləri	1, s. 10-31; 2, s.2-21; 12, s.3-14; 10, 24
2		Mövzu № 2. Bəylikdən mərkəziyyətçi dövlətə keçiş 1.Qısa bir müddətdə Osmanlı bəyliyinə inkişafını təmin edən amillər 2.Orxan Qazi dövründə (1326-1362) Anadoluda və Rumelidəki fəthlər, həyata keçirilən islahatlar 3.Sultan titulu daşıyan ilk Osmanlı hökmdarı I Murad Hüdavəndigar (1362-1389) 4. I Yıldırım Bəyazidin Anadoluda siyasi birliyi qurmaq siyasəti 5. I Bəyazidin xaçlılar üzərindəki zəfərləri 6.Əmir Teymur -Yıldırım Bəyazid münasibətləri	1, s. 39-62; 2, s. 22-46; 6, 12, 20
3		Mövzu № 3. Fətrət (İnterreqnum) və bərpa dövrləri 1.Şahzadələr arasındakı hakimiyyət uğrunda mübarizə 2.Osmanlı dövlətinin ikinci qurucusu sayılan I Mehmet Çələbi dövrünün mühüm hadisələri (1413-1421) 3.II Sultan Murad dövrü (1421-1444), (1446-1451)	1, s. 62, 84; 2, s. 47-58; 6, 12, 20

		Seminar və diskussiya	
4		Mövzu № 4. İstanbulun fəthi və imperatorluğun təşəkkülü 1.İstanbulun fəthi ilə tarixdə yeni çağ açan Fateh II Mehmed 2.Fəthdən sonrakı önəmli siyasi hadisələr 3.Bir rənesans hökmdarı olan Fatehin daxili siyasəti 4. Sultan II Bəyazidin hakimiyyəti illərində (1481-1512) daxili və xarici vəziyyət	1, 84-110; 2, s. 64-96; 6, 12, 20
5		Mövzu № 5. Osmanlı dövləti Yavuz Sultan Səlim dövründə (1512-1520) 1.Yavuz Sultan Səlim və şahzadələr arasında iqtidar mübarizəsi 2.Yavuz Sultan Səlim dövründə Osmanlı-Səfəvi münasibətləri 3.Yavuz Səlimin Misir səfəri 4. Yavuz Səlimin qərbə səfər planı	1, s. 134-156; 2, s. 104-118; 6, 12, 20
6		Yoxlama işi (Quiz) 1 Əsasən 1-5-ci mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
		Mövzu № 6. Osmanlı dövlətinin “qızıl dövrü”-nün möhtəşəm hökmdarı: Qanuni Sultan Süleyman (1520-1566) 1.Qanuni Sultan Süleymanın hakimiyyətinin ilk illərində daxili üsyanlar 2.Qanuni Sultan Süleyman dövründə Osmanlı və xristiyan Avropası arasındakı münasibətlər 3. Qanuni dövründə Osmanlının şərq siyasəti 4.Qanuni Süleymanın son Ziqetvar səfəri və vəfatı	1, s. 156-182; 2, s. 124-159; 11, 12, 13,17
7		Mövzu № 7. Osmanlıda yüksəliş dövrünün sonu 1. <u>Sultan II Səlimin dövründə (1566-1574) yaşanan siyasi proseslər</u> -Sumatra səfəri -Don-Volqa, Süveyş kanalları açma təşəbbüsü -Kiprin fəthi; -İnebahtı dəniz döyüşü 2. <u>Sultan III Murad dövründə (1574-1595) daxili və xarici siyasət</u> -Zirvədən eniş: Sokollunun ölümü və ilk rəsədxanın uçurulma hadisəsi -Səfəvi-Osmanlı müharibələri -Osmanlının qərb siyasətində İngiltərə	1, s. 182-206; 2, s. 2-24; 11, 12, 17
8		Seminar və diskussiya	
		Mövzu № 8 Quruluş və yüksəliş dövrlərində Osmanlıda dövlət quruluşu və ordu sistemi 1.Osmanlıda dövlət anlayışı və idarə mexanizmi 2.Osmanlıda ordu sistemi 3.Osmanlıda vergi sistemi 4.Osmanlıda torpaq sahibliyinin formaları	1, s. 206-225; 6, 7, 8

9		Mövzu № 9. Osmanlı dövləti durğunluq dövründə (1579-1699) 1.Durğunluq dövrünün səbəbləri 2.Osmanlıda daxili üsyanlar 3. Dövrün islahatları 4. <u>Xarici siyasət:</u> -Osmanlı -Səfəvi münasibətləri -İsmanlı-Baburlu münasibətləri -Osmanlı və Avropa dövlətləri (Müqəsdəş ittifaq müharibəsi)	1, s. 225-284; 3, s. 28-51; 18, 20
		Yoxlama işi (Quiz) 2 Əsasən 6-9-cu mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
Aralıq İmtahanı			
10		Mövzu № 10. Osmanlı geriləmə (düşüş) dövründə (1699-1792) 1.XVIII əsrdə Osmanlı dövlətində ümumi vəziyyət 2. <u>Geriləmə dövründə yenilik hərəkatları</u> -Lalə dövrü -Sultan I Mahmuddan I Əbdülhəmidə daxili vəziyyət (1730-1789) 3.Geriləmə dövründə Osmanlının xarici siyasəti 4. <u>III Səlim dövrü (1789-1807) islahatları və siyasi prosesləri</u> -Nizami Cədid islahatları -Napolyon Bonapartın Misir ekspedisiyası və sonrasındakı Fransız - Osmanlı münasibətlərində Rusiya faktoru 5. <u>Sultan II Mahmud dövrünün (1808-1839) siyasi prosesləri və modernləşməyə yol açan reformları -</u> -reformlar -üsyanlar -xarici siyasət	1, s. 284-345; 4, 18
11		Mövzu № 12. Osmanlı restavrasiyası: Tənzimat dövrü 1.İslahatdan əvvəlki tarix və onu doğuran əsas şərtlər 2. <u>Tənzimat dövrü islahatları</u> -Gühanə Xətti Şərif -Hərbi, iqtisadi, qanunvericilik, sosial və təhsil islahatları 3. <u>I Əbdülməcidi dövrünün digər mühüm hadisələri</u> -Livan iğtişəşləri, Eflak-Boğdan qiyamı və Macar mühacirlər məsələsi -Kırım müharibəsi (1853-1856) -İslahat fərmanı (1856) 4. I Sultan Əbdüləziz dövrü (1861-1876)	1, s. 345, 375; 4, 5, 20
		<i>Seminar və diskussiya</i>	
12		Mövzu № 13. Osmanlıda konstitusiyalı monarxiyaya keçid və Sultan II Əbdülhəmid dövrü (1876-1908) 1. I Məşrutənin elanına qədərki siyasi proseslər 2. <u>Sultan II Əbdülhəmid dövrü</u>	1, s. 375-443; 4, 5

		- Osmanlı Türkiyəsinin ilk Anayasası (Qanuni Esasi) - Rus-türk müharibəsi (1877-1878) və nəticələri - Ulduz Kəşfiyyat xidməti ; II Əbdülhəmidin daxili və xarici siyasəti - erməni qiyamları; sionizm 3. Yeniləşmə dövründə Osmanlıda yayılan ideya cərəyanları (düşüncə axınları)	
13		Mövzu № 14. II Məşrutə dövründə Osmanlıda cərəyan edən siyasi-ictimai proseslər; Osmanlı dövləti Trablusqarb, Balkan və I Dünya müharibələrində 1. Gənc Türklər hərəkatı və II Məşrutənin elanı <u>2. II Məşrutə dövrünün siyasi prosesləri</u> - 31 Mart hadisələri - Trablusqarb və Balkan hərbləri - Gərbi Trakya Türk hökuməti və Təşkilatı Mahsusə - Bab-ı Ali Basqını 3. Osmanlı dövləti I Dünya müharibəsi illərində	1, s. 443-493; 4, 5
14		Yoxlama işi (Quiz) 3 Əsasən 11-14-cü mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
		Mövzu № 15. Türk Milli Qurtuluş Savaşı və Türkiyə Cümhuriyyətinin doğuşu 1. Mondros atəşkəsindən sonra Türkiyədə siyasi vəziyyət 2. Qurtuluş müharibəsində cəbhələr (Mondrostan Müdanyaya gedən yol) 3. Osmanlı səltənətinin tarixə qovuşması və yeni Türk dövlətinin doğuşu	1, s. 493-527; 20, 22
15		Mövzu № 16. Osmanlı mədəniyyəti 1. Osmanlı memarlığı 2. Osmanlı miniatürü 3. Osmanlıda təmizlik anlayışı və su mədəniyyəti 4. Osmanlı musiqisi və səhnə oyunları 5. Osmanlı təhsil sisteminə qısa baxış	1, s. 527-544, 7, 8, 9
Final İmtahanı			

ESSE VƏ TƏQDİMAT MÖVZULARI: qaydalar

1. Təqdimatlar müəllimin müəyyən etdiyi gündə və qrup şəklində keçirilir və vaxt dəyişdirilə bilməz!
2. İki tələbə eyni bir mövzunu hazırlayıb təqdim edə bilməz!
3. Müvafiq tarixdən sonra gətirilən təqdimatlar qəbul olunmur!

Təqdimat mövzuları

Təqdimat mövzuları Osmanlı imperiyası tarixinə dair ilkin qaynaqlar əsasında tərtib olunur.